

Національний
банк України

Результати опитування керівників
підприємств **Сумської області** щодо
їх ділових очікувань*

IV квартал 2022 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в IV кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Сумської області у IV кварталі 2022 року свідчать, що на тлі активних бойових дій і терористичних атак респонденти очікують **скорочення виробництва товарів і послуг в Україні та негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у наступні 12 місяців. Інфляційні очікування послабилися. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **скорочення виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 58.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 58.3%) (графік 1). У цілому по Україні – «мінус» 32.3%;
- **зростання цін на товари та послуги нижчими темпами:** 58.3% респондентів очікують інфляцію понад 20.0% (у попередньому кварталі – 75.0%), у цілому по Україні – 62.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют та ціни на світових ринках (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 85.7% респондентів (у попередньому кварталі – 91.7%), у цілому по Україні – 88.5%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 8.3%) (таблиця), у цілому по Україні – «мінус» 11.5%;
- **зменшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – «мінус» 33.3% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 41.7%), у тому числі на зовнішньому ринку: баланс відповідей – «мінус» 50.0% (як у попередньому кварталі) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 7.3% та «мінус» 6.3% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт вищими темпами:** баланс відповідей – «мінус» 66.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 44.4%). Водночас респонденти очікують, що скорочення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар уповільниться: баланс відповідей «мінус» 50.0% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 63.6%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 26.9% та «мінус» 16.6% відповідно;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 33.3% (як у III кварталі 2022 року) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 20.1%;
- **стрімке зростання цін на товари/послуги, що купують підприємства:** баланс відповідей 100.0% (як у попередньому кварталі). Водночас очікується зростання цін на товари та послуги, які продають підприємства, вищими темпами: баланс відповідей – 58.3% (у попередньому кварталі – 41.7%) (графік 6). Очікується, що на зміну рівня цін на товари/послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали, проблеми з логістикою та курс гривні до іноземних валют (графік 7);
- **уповільнення зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 27.3% та 8.3% відповідно (у попередньому кварталі – 50.0% та 25.0% відповідно (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, недостатній попит і надмірний податковий тиск (вплив чинника посилювався порівняно з попереднім опитуванням) (графік 5).

Як і в попередніх кварталах, респонденти, які планують брати банківські кредити (12.5%), надають перевагу виключно кредитам у національній валюті (графік 8). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 9).

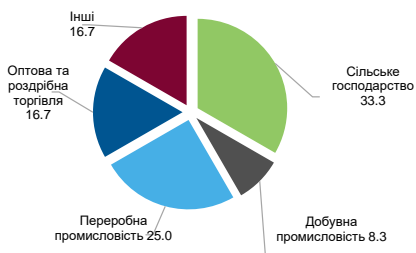
91.7% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 94.2%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

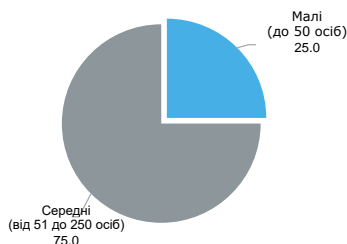
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств** оцінюється як **поганий:** баланс відповідей – «мінус» 41.7% (у III кварталі 2022 року – «мінус» 33.3%). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 19.3%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва** залишається **нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 44.4% (у попередньому кварталі – «мінус» 12.5%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих ресурсів:** баланс відповідей – 25.0% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1,2}

Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

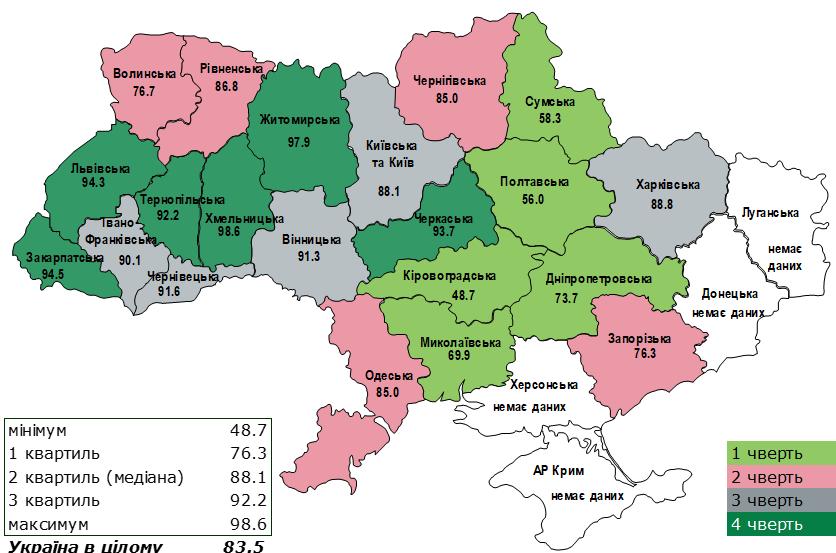

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 04–28 листопада 2022 року;
- опитано всього 12 підприємств;
- вибірка підприємств репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

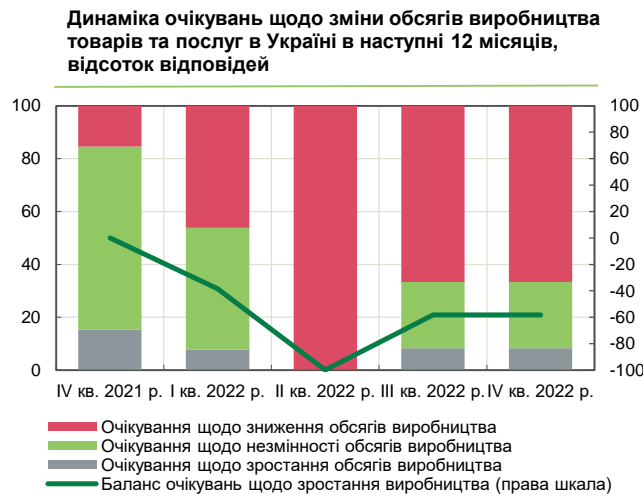
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	8.3	-7.7	-20.0	-8.3	-25.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-15.4	-15.4	-60.0	-41.7	-33.3
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-27.3	-36.4	-62.5	-44.4	-66.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	0.0	-18.2	-50.0	-63.6	-50.0
кількості працівників	-7.7	0.0	-50.0	-33.3	-33.3

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

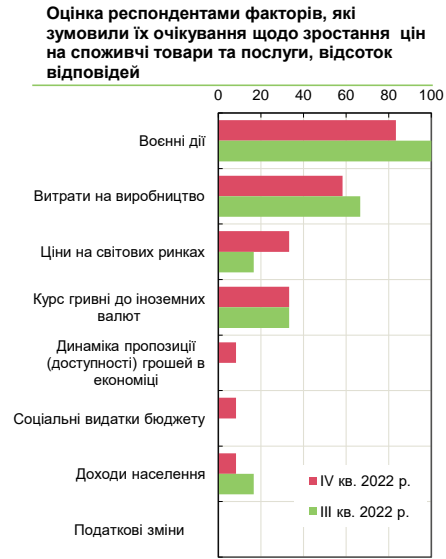
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

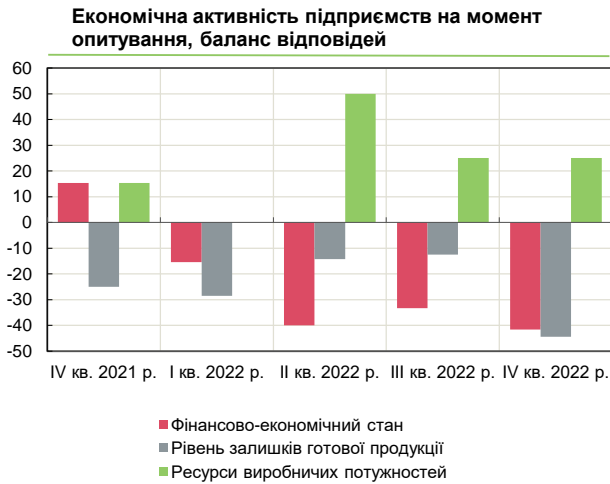
Графік 1

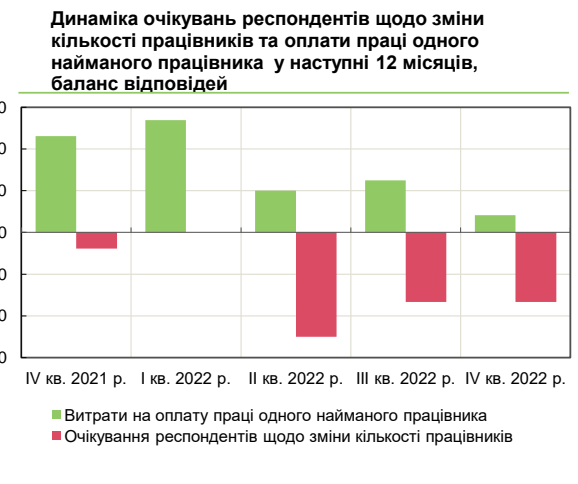
Графік 2

Графік 3

Графік 4

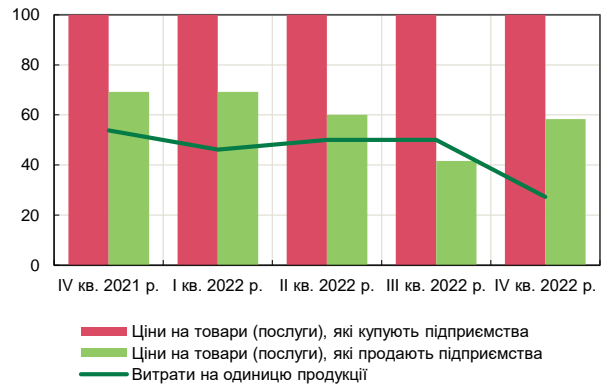
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

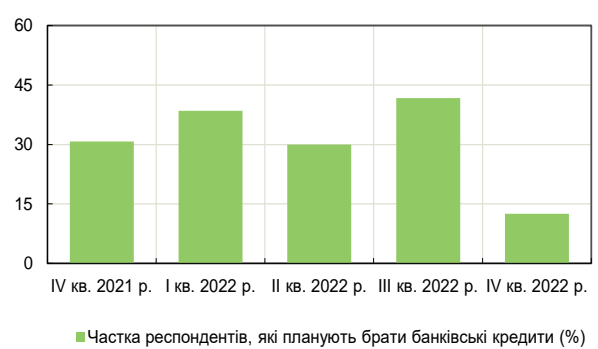
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Плани респондентів щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

